

Ситуація: ФОП подав Податковій розрахунки за квітень та травень 2026 року за місячною формою. Податковій розрахунки були прийняті контролюючим органом. Після цього була затверджена нова квартальна форма Податкового розрахунку.

Питання 1: Яким чином ФОП має подати Податковий розрахунок за II квартал 2026 року за новою квартальною формою, якщо Податковій розрахунки за квітень та травень 2026 року вже були подані та прийняті за місячною формою?

Питання 2: Чи зобов'язані ФОП повторно подавати Податковий розрахунок за I квартал 2026 року за новою квартальною формою?

Питання 3: Чи має право ФОП, який подав Податковій розрахунки за квітень та травень 2026 року за місячною формою, подати Податковий розрахунок за червень 2026 року також за місячною формою без подання Податкового розрахунку за II квартал 2026 року за новою квартальною формою?

Уточнення: Якщо ні, то чи призведе подання Податкового розрахунку за II квартал 2026 року за новою квартальною формою до подвійного відображення (задвоєння) сум ЄСВ та інших показників, які вже були задекларовані за квітень і травень 2026 року?

Відповідь: Законом України від 16 липня 2025 року № 4536-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства» внесено зміни, зокрема до розділу IV Податкового кодексу України (далі – Кодекс) та п. 51.1 ст. 51 Кодексу, які набрали чинності з 01.01.2026.

Згідно з п. 51.1 ст. 51, п.п. «б» п. 176.2 ст. 176 Кодексу особи, які відповідно до Кодексу мають статус податкових агентів, зобов'язані подавати податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Розрахунок) до контролюючого органу за основним місцем обліку:

для податкових агентів, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, – у строки, встановлені Кодексом для податкового кварталу (з розбивкою по місяцях звітного кварталу);

для інших податкових агентів, крім фізичних осіб – підприємців та/або осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, – у строки, встановлені Кодексом для податкового місяця.

Такий податковий розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом,

платником єдиного внеску протягом звітного періоду.

Форма Розрахунку і Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску затверджено наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 (далі – Наказ № 4).

Згідно з вимогами абзацу другого п. 46.6 ст. 46 Кодексу до визначення нових форм декларацій (розрахунків), які набирають чинності для складання звітності за податковий період, що настає за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення, є чинними форми декларацій (розрахунків), чинні до такого визначення.

Відповідно до п. 49.18 ст. 49 Кодексу податкові декларації, крім випадків, передбачених Кодексом, подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) – протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця (п.п. 49.18.1 п. 49.18 ст. 49 Кодексу);

календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) – протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя) (п.п. 49.18.2 п. 49.18 ст. 49 Кодексу).

Відповідно до п. 48.1. ст. 48 Кодексу податкова декларація складається за формою, затвердженою в порядку, визначеному положеннями п. 46.5 ст. 46 Кодексу та чинному на час її подання.

Міністерство фінансів України наказом від 07.05.2026 № 243 «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року № 4» (далі – Наказ № 243), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.05.2026 № 751/46145, та наказом від 26.05.2026 № 284 «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 07 травня 2026 року № 243», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29.05.2026 № 780/46174 (опубліковані в Офіційному віснику України 17.06.2026 (випуск 49)), внесло зміни до Наказу № 4.

Наказ № 243 набрав чинності через 30 днів із дня його офіційного опублікування (п. 6 Наказу № 243).

Відповідно до п.п. 1 п. 4 Наказу № 243 податкові агенти, крім фізичних осіб – підприємців та/або осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, вперше подають Розрахунок за місяць, в якому Наказ № 243 набрав чинності, тобто з 01.08.2026 – за липень 2026 року.

Податкові агенти – фізичні особи – підприємці та/або особи, які провадять незалежну професійну діяльність, перший раз подають Розрахунок за I квартал 2026 року (п.п. 2 п. 4 Наказу № 243).

Оскільки форма Розрахунку для звітного періоду – квартал не є чинною, застосовується форма Розрахунку для звітного періоду – місяць.

Отже, податкові агенти, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, подають Розрахунок за чинною формою для звітного періоду – місяць відповідно до норм Кодексу.

На сьогодні ДПС опрацьовує та завантажує до інформаційних систем подані податковими агентами, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, Розрахунки за січень – червень 2026 року.

Отже, податкові агенти, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, до 01.08.2026 подають Розрахунки за формою для звітного періоду – місяць.

У зв'язку з набранням чинності Наказом № 243 з 17.07.2026 Розрахунок за квартал (з розбивкою по місяцях) податкові агенти – фізичні особи – підприємці та/або особи, які провадять незалежну професійну діяльність, подають із 01.08.2026.

Водночас у разі подання податковими агентами, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, Розрахунку за формою для звітного періоду – місяць повторно подавати Розрахунок за формою для звітного періоду – квартал не потрібно.

У разі подання Розрахунку податковими агентами, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, Розрахунку формою для звітного періоду – місяць не за всі місяці звітного кварталу, то Розрахунок за формою для звітного періоду – квартал подається лише за той період (місяць), за який не було подано Розрахунок за попередньою формою.

Дана позиція оприлюднена на офіційному вебпорталі ДПС 14.07.2026 (<https://tax.gov.ua/media-tseNetr/№ovi№ei/1030419.html>).

Ситуація: Працівник під час службового відрядження за кордоном оплатив проживання в готелі власною платіжною картою. Розрахунок із готелем здійснювався в іноземній валюті, при цьому банк списав кошти з гривневого карткового рахунку працівника за комерційним курсом банку. На підтвердження понесених витрат працівник надав виписку з власного карткового рахунку, яка містить інформацію про суму коштів, фактично списаних банком у гривнях.

Питання 1: Чи має право підприємство відшкодувати працівнику повну суму коштів у гривнях, фактично списану банком з його особистого карткового рахунку при оплаті проживання в готелі за кордоном?

Питання 2: Чи має право підприємство включити до витрат на відрядження всю суму коштів у гривнях, фактично списану банком з особистого карткового рахунку працівника, що підтверджується випискою банку?

Відповідь: Оподаткування доходів фізичних осіб регламентується розділом IV Кодексу.

Відповідно до п. 162.1 ст. 162 Кодексу платником податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні.

Об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід (пп. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 Кодексу).

Перелік доходів, які включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку визначено п. 164.2 ст. 164 Кодексу.

Разом з тим перелік доходів, які не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, встановлено ст. 165 Кодексу, зокрема, кошти, отримані платником податку на відрядження або під звіт і розраховані згідно з п. 170.9 ст. 170 Кодексу, а також суми компенсаційних виплат в іноземній валюті, що виплачуються відповідно до закону працівникам дипломатичної служби, направленим у довготермінове відрядження (пп. 165.1.11 п. 165.1 ст. 165 Кодексу).

Згідно з пп. «а» пп. 170.9.1 п. 170.9 ст. 170 Кодексу податковим агентом платника податку під час оподаткування суми, виданої платнику податку під звіт та не повернутої ним протягом встановленого пп. 170.9.3 п. 170.9 ст. 170 Кодексу строку, є особа, що видала таку суму, а саме на відрядження – у сумі, що перевищує суму витрат платника податку на таке відрядження, розрахованій згідно з пп. 170.9.1 п. 170.9 ст. 170 Кодексу.

Не є доходом платника податку – фізичної особи, яка перебуває у трудових відносинах із своїм роботодавцем або є членом керівних органів підприємств, установ, організацій, сума відшкодованих йому у встановленому законодавством порядку витрат на відрядження в межах фактичних витрат, а саме: на проїзд (у тому числі перевезення багажу, бронювання транспортних квитків) як до місця відрядження і назад, так і за місцем відрядження (у тому числі на орендованому транспорті), оплату вартості проживання у готелях (мотелях), а також включених до таких рахунків витрат на харчування чи побутові послуги (прання, чищення, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), на найм інших жилих приміщень, оплату телефонних розмов, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду та перебування у місці відрядження, в тому числі будь-які збори і податки, що підлягають сплаті у зв'язку із здійсненням таких витрат.

Фактична кількість днів перебування у відрядженні визначається згідно з наказом про відрядження за наявності одного чи декількох документальних доказів перебування особи у відрядженні (відміток прикордонних служб про перетин кордону, проїзних документів, рахунків на проживання та/або будь-яких інших документів, що підтверджують фактичне перебування особи у відрядженні).

Зазначені в абзаці другому пп. 170.9.1 п. 170.9 ст. 170 Кодексу витрати не є об'єктом оподаткування цим податком лише за наявності підтвердних документів, що засвідчують вартість таких витрат.

До підтвердних документів належать:

транспортні квитки або транспортні рахунки та багажні квитанції (у тому числі електронні квитки);

документи, отримані від осіб, які надають послуги з розміщення та проживання фізичної особи, страхові поліси;

документи (виписки та/або відомості з рахунку), що містять визначену законом інформацію про виконані платіжні операції за рахунком, до якого емітовані платіжні інструменти;

документи, що підтверджують виконання операції з використанням платіжних інструментів;

інші документи, що засвідчують вартість витрат.

При цьому будь-які витрати на відрядження не включаються до оподатковуваного доходу платника податку за наявності документів, що підтверджують зв'язок такого відрядження з господарською діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає, зокрема (але не виключно) таких: запрошень сторони, що приймає, діяльність якої збігається з діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає; укладеного договору чи контракту; інших документів, які встановлюють або засвідчують бажання встановити цивільно-правові відносини; документів, що засвідчують участь відрядженої особи в переговорах, конференціях або симпозіумах, інших заходах, які проводяться за тематикою, що збігається з господарською діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає (питання 1).

Відповідно до п. 44.1 ст. 44 Кодексу для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим п. 44.1 ст. 44 Кодексу.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування (п. 44.2 ст. 44 Кодексу).

Положеннями Кодексу не передбачено різниць для коригування фінансового результату до оподаткування на суму витрат на відрядження працівників, у тому числі вартості проживання в готелі яке сплачено з карткового рахунку працівника.

Отже, такі операції відображаються згідно із правилами бухгалтерського обліку при визначенні фінансового результату до оподаткування та відповідно, об'єкту оподаткування податком на прибуток підприємств.

Водночас зазначаємо, що регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (частина друга ст. 6 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами та доповненнями (далі – Закон № 996)).

Положенням про Міністерство фінансів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 375, встановлено, що Міністерство фінансів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері, зокрема, бухгалтерського обліку та аудиту, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Отже, питання порядку відображення у бухгалтерському обліку витрат на відрядження працівників, у тому числі вартості проживання в готелі, яке сплачено з карткового рахунку працівника та підтвердження таких операцій первинними документами, належать до компетенції Міністерства фінансів України (питання 2).

Ситуація: Страхова компанія у травні 2026 року в межах договору страхування перерахувала СТО аванс за ремонт автомобіля Підприємства, пошкодженого внаслідок ДТП. На дату отримання авансу СТО склало та зареєструвало в ЄРПН податкову накладну на Підприємство як замовника ремонту. Ремонт автомобіля завершено у червні 2026 року, що підтверджується актом виконаних робіт.

Питання: У якому звітному періоді (травні чи червні 2026 року) у Підприємства виникає право на включення сум ПДВ до податкового кредиту за зазначеною податковою накладною?

Відповідь: При отриманні послуг з ремонту автомобіля, оплата за які здійснюється страховою компанією, Підприємство включає до податкового кредиту суму ПДВ за такою операцією на підставі належним чином складеної та зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної поставачальником таких послуг (СТО):

у разі своєчасної реєстрації в ЄРПН такої податкової накладної – у податковій декларації з ПДВ того звітного (податкового) періоду, в якому її складено, або будь-якого наступного звітного періоду в межах 365 календарних днів з дати складання такої податкової накладної;

у разі несвоєчасної реєстрації в ЄРПН – у податковій декларації з ПДВ того звітного (податкового) періоду, в якому її зареєстровано в ЄРПН, але не пізніше ніж через 365 календарних днів з дати її складання.

Разом з цим, в звітному періоді, в якому у Підприємства виникло право на формування податкового кредиту, Підприємство повинно визначити податкові зобов'язання з ПДВ за правилами, встановленими п. 198.5 ст. 198 Кодексу, оскільки оплата за ремонт автомобіля була здійснена не ним, а страховою компанією.

Ситуація: Внаслідок ракетного обстрілу у м. Києві на території підприємства було знищено товари, основні засоби, нерухоме майно, а також документи бухгалтерського та податкового обліку, у тому числі електронні документи, що зберігалися на знищеній комп'ютерній техніці.

Питання 1: Які дії має вчинити підприємство у зв'язку із втратою документів бухгалтерського та податкового обліку?

Питання 2: Чи має право підприємство, місцезнаходження якого знаходиться у м. Києві, застосувати положення п. 69.28 підрозділу 10 розділу XX Кодексу та подати повідомлення про втрату документів?

Відповідь: Згідно з п. 44.1 ст. 44 Кодексу для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим п. 44.1 ст. 44 Кодексу.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток підприємств використовує дані бухгалтерського обліку та фінансової звітності щодо доходів, витрат та фінансового результату до оподаткування (абзац перший п. 44.2 ст. 44 Кодексу).

Відповідно до п. 44.5 ст. 44 Кодексу у разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів, зазначених в пп. 44.1 і 44.3 ст. 44 Кодексу, платник податків зобов'язаний у п'ятиденний строк з дня такої події письмово повідомити (із наданням оформлених відповідно до законодавства документів, підтверджуючих настання події, що призвела до такої втрати, пошкодження або дострокового знищення документів) контролюючий орган за місцем обліку в порядку, встановленому Кодексом для подання податкової звітності, та контролюючий орган, яким було здійснено митне оформлення відповідної митної декларації, надано авторизацію відповідно до Митного кодексу України або дозвіл на застосування спеціальних (у тому числі транзитних) спрощень.

Платник податків зобов'язаний відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження повідомлення до контролюючого органу.

У разі не відновлення документів, зазначених у пп. 44.1 і 44.3 ст. 44 Кодексу, або їх повторної втрати, пошкодження чи дострокового знищення, що

відбулися після використання платником податків права на їх відновлення у порядку, передбаченому п. 44.5 ст. 44 Кодексу, вважається, що такі документи були відсутні у такого платника податків на час складення такої звітності або на час виконання ним вимог митного, валютного та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Отже, у разі втрати документів бухгалтерського та податкового обліку платник податків зобов'язаний у порядку та строки, визначені в п. 44.5 ст. 44 Кодексу, письмово повідомити про таку подію контролюючий орган із наданням документів, що підтверджують її настання, а також відновити втрачені документи протягом 90 календарних днів. У разі неможливості проведення документальної перевірки у зв'язку з втратою, пошкодженням або достроковим знищенням документів строки її проведення підлягають перенесенню відповідно до вимог п. 44.5 ст. 44 Кодексу.

Відповідно до п. 1 ст. 9 Закону № 996 підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи.

Згідно зі ст. 1 Закону № 996 первинний документ – документ, який містить відомості про господарську операцію.

Порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку, підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності, установ та організацій, основна діяльність яких фінансується за рахунок коштів бюджету встановлює Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88 (зі змінами).

Водночас повідомляємо, що регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності (абзац перший частини другої ст. 6 Закону 996).

Отже, питання щодо ведення бухгалтерського обліку юридичними особами, які втратили первинні документи внаслідок воєнних дій на території України, належать до компетенції Міністерства фінансів України.

Крім того зазначаємо, що питання відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок врегульовано п.п. 69.1 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Згідно з абзацом першим п.п. 69.1 п. 69.1 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу у разі відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок щодо дотримання

термінів сплати податків та зборів, подання звітності та/або документів (повідомлень), у тому числі передбачених ст. 39 і 39², п. 46.2 ст. 46 Кодексу, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування, подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового тощо, платники податків звільняються від передбаченої Кодексом відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Зауважимо, що Порядок підтвердження можливості чи неможливості виконання платником податків обов'язків, визначених у п.п. 69.1 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, та переліки документів на підтвердження затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29 липня 2022 року № 225, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25 серпня 2022 року за № 967/38303, який набрав чинності з 06.09.2022 (питання 1).

Слід зазначити, що тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

В абзаці першому п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу встановлено, що до платників податків / податкових агентів, які провадили діяльність на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України і не можуть пред'явити первинні документи, на підставі яких здійснюється облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, як виняток із положень ст. 44 Кодексу застосовуються спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності.

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, визначається у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку (абзац тринадцятий п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Так, наведений перелік затверджений наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 28.02.2025 № 376 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» та зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 11.03.2025 № 380/43786 (далі – Перелік).

Отже, право платника податків на застосування положень п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу визначається з урахуванням умов, установлених у зазначеному п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10

розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, зокрема щодо провадження діяльності на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України, включених до Переліку.

Якщо умови застосування п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу відсутні, відновлення втрачених документів здійснюється відповідно до положень ст. 44 Кодексу.

Водночас варто зауважити, що відповідно до абзаців восьмого та дев'ятого п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу втрата документів, що не пов'язана з проведенням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України, бойових дій, не надає права платнику податків / податковому агенту застосовувати положення п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Обов'язок доведення відсутності підстав для застосування положень п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу покладається на контролюючий орган. Платник податків / податковий агент, який безпідставно застосував положення п.п. 69.28 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, вважається таким, що ухиляється від сплати податків, та несе відповідальність, передбачену у Кодексі та інших законах України (питання 2).

Ситуація: ТОВ у травні 2026 року придбало у фізичної особи комерційну нерухомість за 4 500 000 гривень. Відповідно до договору оплата здійснюється у розстрочку трьома рівними платежами по 1 500 000 грн у травні, червні та липні 2026 року.

Згідно з п. 172.7 ПКУ ТОВ є податковим агентом фізичної особи щодо доходу від продажу нерухомого майна та зобов'язане утримати і сплатити ПДФО та військовий збір.

Питання: На яку дату та в якому порядку ТОВ повинно утримувати і сплачувати ПДФО та військовий збір у разі виплати доходу фізичній особі частинами протягом трьох місяців?

Уточнення: Яким чином така операція підлягає відображенню у додатку 4ДФ до Податкового розрахунку?

Відповідь: Відповідно до п. 172.7 ст. 172 Кодексу якщо стороною договору купівлі-продажу, міни чи іншого відсудження об'єкта нерухомого майна, неподільного об'єкта незавершеного будівництва/майбутнього об'єкта нерухомості, подільного об'єкта незавершеного будівництва та від відступлення прав за договором купівлі-продажу неподільного об'єкта незавершеного будівництва/майбутнього об'єкта нерухомості, щодо якого сплачено частково ціну та зареєстровано обтяження речових прав на користь покупця, є юридична особа чи самозайнята особа, така особа є податковим агентом платника податку щодо нарахування, утримання та сплати (перерахування) до бюджету податку з доходів, отриманих платником податку від такого продажу (обміну).

Для цілей ст. 172 Кодексу під продажем розуміється будь-який перехід права власності або будь-яких інших аналогічних прав на об'єкти нерухомості, неподільний об'єкт незавершеного будівництва/майбутній об'єкт нерухомості, подільний об'єкт незавершеного будівництва, крім їх успадкування та дарування (п. 172.8 ст. 172 Кодексу).

Відповідно до п. 176.2 ст. 176 Кодексу особи, які відповідно до Кодексу мають статус податкових агентів, та платники єдиного внеску зобов'язані:

а) своєчасно та повністю нараховувати, утримувати та сплачувати (перераховувати) до бюджету податок з доходу, що виплачується на користь платника податку та оподатковується до або під час такої виплати за її рахунок;

б) подавати податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску до контролюючого органу за основним місцем обліку:

для податкових агентів, які є фізичними особами – підприємцями та особами, які провадять незалежну професійну діяльність, – у строки, встановлені Кодексом для податкового кварталу (з розбивкою по місяцях звітного кварталу);

для інших податкових агентів, крім фізичних осіб – підприємців та/або осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, – у строки, встановлені Кодексом для податкового місяця.

Такий податковий розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом, платником єдиного внеску протягом звітного періоду.

Наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 затверджені форми Розрахунків та Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкових розрахунків сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Порядок).

Відповідно до п.п. 2 п. 4 підрозділу 2 розділу 2 Порядку у графі 3а розділу I додатку 4ДФ до Розрахунку відображається (за звітний період місяць) дохід, який нарахований фізичній особі. У разі нарахування доходу його відображення у графі 3а розділу I додатку 4ДФ до Розрахунку є обов'язковим незалежно від того, виплачені такі доходи чи ні.

Враховуючи вищезазначене, оскільки на підставі договору купівлі-продажу відбувається перехід права власності на об'єкт нерухомості, то юридична особа, як податковий агент зобов'язана здійснити нарахування податку на доходи фізичних осіб і військового збору під час нарахування доходу за договором купівлі-продажу незалежно від того, що сплата коштів здійснюється частинами.
